

Сумська область вкрай потребує розробки програми «повторної індустріалізації» з метою закріплення молоді в регіоні.

Література

1. Гайдуцький А. Міграноміка XXI століття. Режим доступу: https://dt.ua/macrolevel/migranomika-hhi-stolittya-256261_.html
2. Купець О. Людський капітал. Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/ratings/#edu>
3. Міграційні настрої українців. Режим доступу: https://dt.ua/macrolevel/migraciyni-nastroyi-ukrayinciv-256262_.htm
4. Малиновська О.А. Політика сусідніх країн щодо співвітчизників як інструмент поповнення людських ресурсів: виклики та уроки для України // Стратегічні пріоритети. – №3(28). – 2013. – С. 138-146.
5. Статистичний щорічник Сумської області за 2015 рік / Головне управління статистики у Сумській області, за ред. Л. І. Олехнович. – Суми, 2016. – 514 с.
6. Сюткін С.І. Географія населення : навч. посібник / С.І. Сюткін. – Суми: ВПП «Фабрика друку», 2015. – 128 с.

ХАРАКТЕРИСТИКА КАТЕГОРІЙ ЛІСІВ КРАСНОПІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ВІДПОВІДНО ДО ЇХ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ ТА ТИПІВ ЛІСОВИХ МАСИВІВ

Мельникова І.В., Бова О.В.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Дослідження лісів Краснопільського району має важливе значення з точки зору особливостей поширення лісових масивів та використання лісових ресурсів загалом. Адміністративний район є слабо вивченим у географічному відношенні дослідження лісистості. І тому є необхідним розкриття деяких особливостей лісокористування в Краснопільському районі з метою раціонального використання лісових ресурсів та оптимального ведення лісового господарства.

Метою дослідження є з'ясування особливостей виділення категорій лісів на основі їх детальної характеристики, прослідкувавши відмінності в функціональному значенні, в типах лісових насаджень та інших лісогосподарських характеристиках. Для досягнення даної мети було створено копію карта-схеми категорій лісів в зменшеному масштабі для зручного дослідження та відповідно проаналізовано.

Враховуючи функціональне значення лісів, встановлений режим ведення лісового господарства і особливості лісокористування, фахівцями ДП «Краснопільський лісгосп» були визначені категорії лісів (рис. 1) без надання детальної характеристики по їх виділенню. Вимоги до поділу лісів на категорії, умови та ознаки віднесення їх до категорій лісів, а також виділення особливо захисних лісових ділянок із режимом обмеженого користування наведені в «Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» [5].

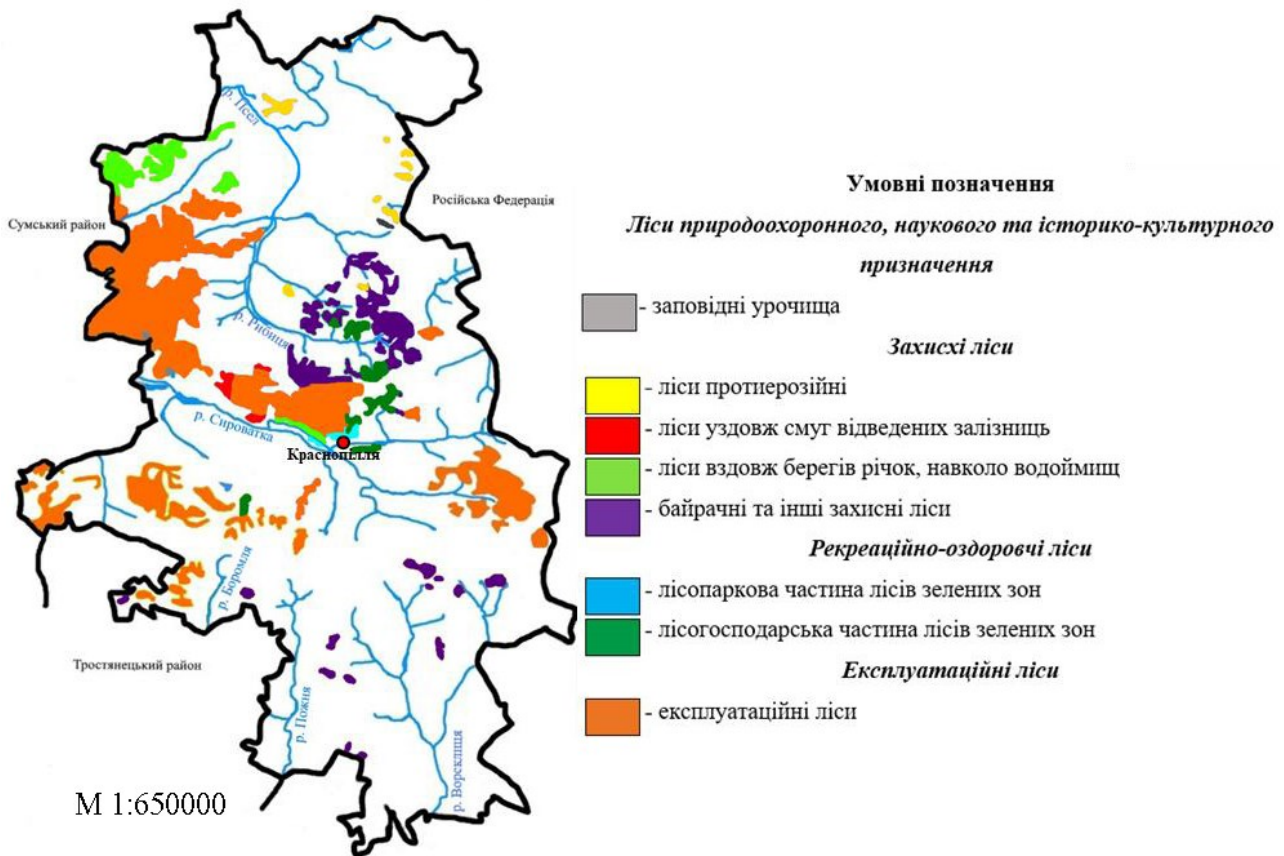

Рис. 1. Категорії лісів Красногілляського району

На основі аналізу копії картосхеми «Категорії лісів Красногілляського району», авторської картосхеми «Типи лісів Красногілляського району», вище зазначеного нормативного документу та лісогосподарських характеристик досліджуваних лісових масивів доцільно охарактеризувати виділені категорії лісів. Оскільки категорія лісової ділянки визначає ті обмеження, які є необхідними для виконання лісом максимальною мірою тих функцій, які передбачені законодавством для лісів цієї категорії, тобто для вирощування деревостанів із необхідними параметрами [5].

До категорії лісів *природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення* віднесені лісові ділянки, що виконують природоохоронну, естетичну функцію і розташовані в межах території та об'єктів природно-заповідного фонду – це заповідні лісові урочища та заказники [3]. Лісові масиви представлені двома типами лісів. А саме, соснові, березово-осикові насадження, в меншій мірі сосново-дубові ліси з дерново-підзолистими ґрунтами, що розміщені окремим масивом в межах піщаних I та II надзаплавних терас річки Сироватки та дубові і кленово-ясеневі-липово-дубові ліси, які представлені окремим масивом в межах високих та підвищених лесових рівнин вододільного плато з темно-сірими ґрунтами [1].

До категорій *рекреаційно-оздоровчих лісів* віднесені лісові ділянки, що виконують рекреаційну, санітарно-гігієнічну та оздоровчу функцію – це раніше виділені ліси зелених зон навколо населених пунктів [3]. Для даної категорії лісів в більшій мірі характерні дубово-соснові і липово-дубові ліси на сірих опідзолених ґрунтах переважно в межах високих розчленованих та підвищених

лесових рівнин вододільного плато, ярів та балок. Лише невелика частка рекреаційно-оздоровчих лісів представлена майже на південному заході району дубовими і кленово-ясенево-липово-дубові лісами з темно-сірими лісовими ґрунтами в межах високих та підвищених лесових рівнин вододільного плато, характерні для пологих схилів [1].

До категорії *захисних лісів* віднесені ділянки, що виконують функцію захисту навколишнього природного середовища та інженерних об'єктів від негативного впливу природних факторів – це ліси уздовж смуг відведення залізниць та автомобільних доріг, ліси уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ, які приведені у відповідність до переліку рік та інших водних об'єктів, по берегах яких виділяються берегозахисні ділянки лісу. Крім цього, до категорії захисних лісів віднесена нова підкатегорія – протиерозійні ліси, тобто лісові ділянки, які розташовані у ярах, балках і річкових долинах з крутизною схилів 25° і більше [2, 3]. Захисні ліси представлені трьома типами лісів. Більшість лісових масивів (байрачні та протиерозійні ліси) представлено сосновими, березово-осиковими насадженнями, в меншій мірі сосново-дубовими лісами на дерново-підзолистих ґрунтах в межах I та II надзаплавних терас р. Рибиця. У меншій же мірі представлені дубові і кленово-ясенево-липово-дубові ліси (вздовж берегів річок та навколо водоймищ) та дубово-соснові і липово-дубові ліси (ліси уздовж смуг відведених залізниць) [1].

До категорії *експлуатаційних лісів* віднесені лісові ділянки, що не зайняті лісами природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, рекреаційно-оздоровчими та захисними лісами [3]. Експлуатаційні ліси представлені двома типами лісових масивів, в більшій мірі дубовими і кленово-ясенево-липово-дубовими лісами із темно-сірими лісовими ґрунтами в межах високих та підвищених лесових рівнин вододільного плато та дубово-сосновими і липово-дубовими лісами на сірих опідзолених ґрунтах в межах високих розчленованих та підвищених лесових рівнин вододільного плато, ярів та балок [1]. Експлуатаційні ліси призначені для задоволення потреб населення у деревині.

Аналізуючи відомості по лісовим ділянкам адміністративного району, які вкриті лісовою рослинністю та лісовими культурами загалом, стало відомо, що для категорії лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення характерна найменша кількість лісових ділянок вкритих лісовою рослинністю – 241,1 га. Найбільшу ж площу вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок мають саме експлуатаційні ліси (14605,0 га), також дана категорія лісів має найбільшу площу лісових ділянок вкритих саме лісовими культурами (6220,2 га). Вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки представлені лісовими розсадниками, рідколіссям, згарищами, зрубами, пустирі, лісові шляхи тощо [4].

Серед усіх категорій лісів по не вкритим лісовою рослинністю лісових ділянок найбільша площа галявин, пустирів (276,2 га), лісових шляхів, просік (240,6 га) та зрубів (97,7 га).

Доцільно додати, що по виділених категоріям лісів за групами віку по існуючому поділу деревостанів найбільша частка середньовікових деревостанів

по трьом групам порід (хвойні, твердолистяні та м'яколистяні), а найменше ж стиглих і перестійних дерев [4].

Висновки. З метою характеристики категорій лісів найбільша увага приділялась їх функціональному значенню, на основі чого вони й були виділені фахівцями підприємства, також просторовому розміщенню на місцевості, породному складу насаджень та ґрунтовому покриву території, поділу деревостанів за групами віку та групами порід. Існуючий поділ лісонасаджень на категорії лісів відповідає їх господарському значенню, природним умовам району розміщення лісів, а також сприятиме охороні навколишнього середовища, збільшенню рекреаційно-оздоровчої ролі лісів та раціональному використанню лісових ресурсів загалом, оскільки тип лісу і категорія лісової ділянки є основними показниками, які визначають види й параметри заходів з ведення лісового господарства.

Література

1. Мельникова І.В. Типи лісів Краснопільського району та їх господарське значення / І.В. Мельникова, О.В. Бова // Наукові записки СумДПУ імені А.С.Макаренка. Географічні науки. – 2017. – Вип. 8. – С. 11-14.
2. Нешатаев Б. Н., Корнус А. А., Шульга В. П. Региональные природно-территориальные комплексы Сумского Приднепровья // Наукові записки СумДПУ ім. А.С.Макаренка. Екологія і раціональне природокористування. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2005. – С. 10-31.
3. Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок / Постанова Кабінету Міністрів України № 733 від 16 травня 2007 р. – 12 с.
4. Проект організації та розвитку лісового господарства ДП «Краснопільське лісове господарство» Сумського обласного управління лісового та мисливського господарства Державного комітету лісового господарства України, 2008. – 200 с.
5. Шпарик Ю. С. Підходи до регламентації ведення лісового господарства за категоріями лісів і типами лісу / Ю. С. Шпарик // Лісівництво і агроеліорація. – 2009. – Вип. 115. – С. 135-141.

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ МІСТ

Суптело О.С.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна

Сучасний етап розвитку суспільства справедливо можна називати часом великих міст: агломерації, мегаполіси, надміста, альфа-міста – стають головними гравцями на карті великої політики, бізнесу, культури, науки. Цьому сприяють цілий ряд факторів, що мають різноманітну природу і причини виникнення: історичні, географічні, політичні та ін. Актуальність досліджування особливостей і проблем великих міст визначається, з одного боку, зростаюча роль власне міст в світі, а з іншої – надзвичайною складністю та слабким рівнем управління соціокультурними процесами, що відбувається в даних системах.